

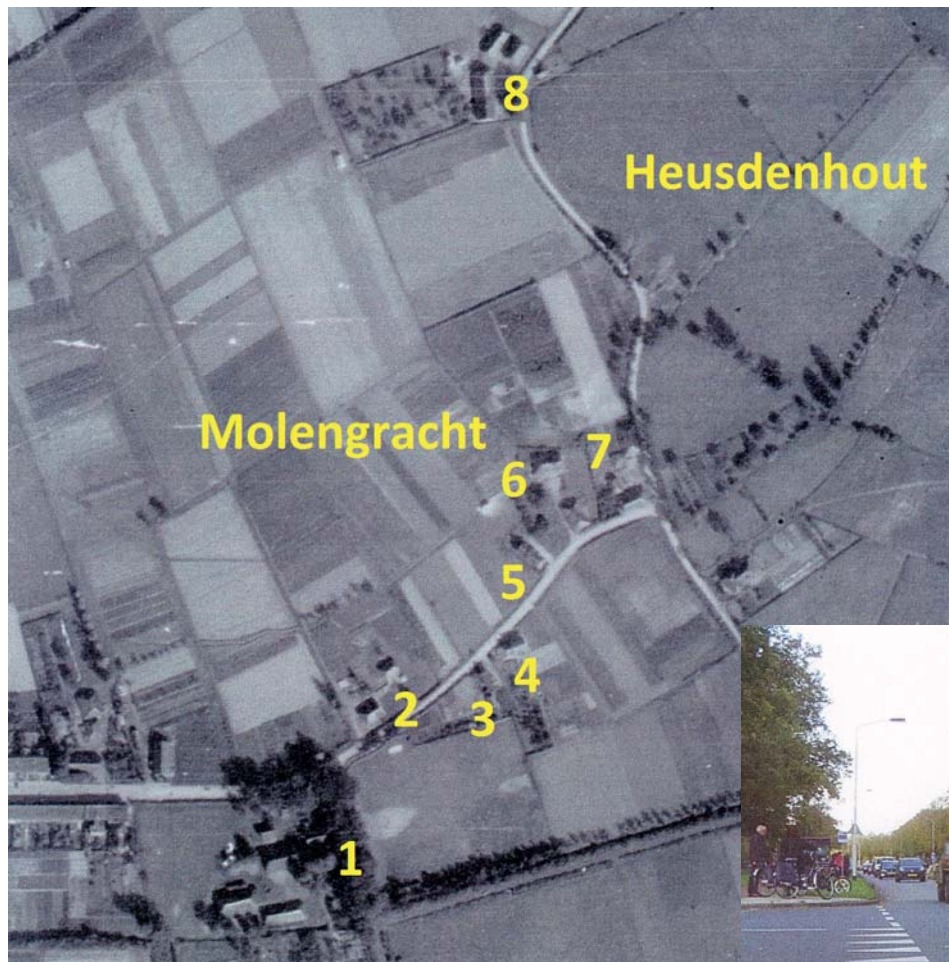
UIT HEUSDENHOUTS HISTORIE 30b

door Heemkundekring Paulus van Daesdonck

Inleiding

De grote uitbreiding van het Amphia ziekenhuis en de nieuwe omvangrijke parkeergarage staan gedeeltelijk op het grondgebied van de reeds eeuwen bestaande buurtschap Molengracht en voor een deel op het westelijke stuk van het vroegere dorp Heusdenhout. In het vorige artikel werd iets verteld over de geschiedenis en het karakter van het gebied. Het slot betrof een persoonlijke ervaring over de aanvang van de Tweede Wereldoorlog en De Vlucht. Onderstaand het vervolg.

Boerderijen en woningen aan de Molengrachtstraat:

1. Hoeve De Blauwe Kei op nummer 178/180
2. Toon Maas op 153
3. Jan Cornelissen op 220
4. Willem Voeten op 222
5. Janus van der Velden op 173
6. Kees van der Velden op 175
7. Jan Verdaasdonk op 177
8. Janus de Jongh op 203

bijvoorbeeld kleding, speelgoed en bonnen werden uitgewisseld voor voedsel. Naarmate de oorlog meer ten einde liep, werd de toestand wel onzekerder en nijpender. Terugtrekkende Duitse troepen roofden van alles mee, tot fietsen en paarden toe. Maar toen, op 29 oktober 1944, trokken Poolse troepen Breda binnen. De bevrijding was een feit.

Herdenking van de bevrijding 75 jaar na dato. Op de foto een staartje van de herdenkingscolonne door Heusdenhout op 29 oktober 2019.

Schaarste en bevrijding

De boeren en tuinders van de Molengracht en Lovensdijk hadden, in tegenstelling tot de burgerbevolking, in de oorlog eten genoeg. Het was wel hard werken, maar dat waren ze wel gewend. Vooral tegen het eind van de oorlog werd het voor de burgers moeilijker. Men ging dan ook 'de boer op' om aan eten en verse melk te komen. Er ontstond een ruilhandel waarbij

Bevrijders op de Molengrachtstraat op 29 oktober 1944.

'Vrijheid' en menselijk leed

Maar ondanks dat de Duitse troepen zich tot boven de grote rivieren terugtrokken en het zuiden bevrijd was, vonden er, ook op de Molengracht en Lovensdijk, nog vreselijke dingen plaats. Op 29 oktober 1944 liep Toon Feskens met zijn enige zontje, Christje (*29-11-1942-†29-10-1944), op de arm, over zijn akkers naast de Trip van Zoudtlandkazerne. Daar waren echter nog enige Duitsers achtergebleven en die schoten Christje op de arm van vader dood.

Landbouwer Toon Feskens.

De Trip van Zoutlandkazerne met rechts daarnaast de akkers en de boerderij van de familie Feskens.

Dit was nog niet alle ellende. Bij beschietingen van o.a. de haven van Antwerpen gebruikten de Duitsers "vliegende bommen" (V-1 en V-2). Als je ze hoorde, was er niets aan de hand. Viel het geluid uit, dan vielen ook de bommen! Echter niet op de beoogde doelen.

Op die manier werden de boerderijen van het gezin van Geert van Hal (Heusdenhoutseweg 1) en van het gezin van Janus Dielemans (Leunsedijk 2) door de inslag van

Een V1 Vliegende Bom klaar voor de lancering.

Bijna drie maanden bevrijd en dan dit: 11 dodelijke slachtoffers.

Hoe zwaar kan het lot van een gezin zijn, alleen vader en moeder de Jongh overleefden de inslag.

Ter gedachtenis aan de KINDEREN DE JONGH,

Johanna, geb. 22 Mei 1931
Anna, geb. 9 Augustus 1932
Adriana, geb. 14 Juli 1934
Cornelia, geb. 9 Januari 1936
Josephus, geb. 13 Juni 1937

Allen geboren te Oosterhout en overleden te Breda 22 Jan. 1945, voorzien van de Genademiddelen der H. Kerk.

Joke en Annie waren als oudsten reeds de hoop en de trots van vader en moeder. Bij het Meisjes-jeugdwerk zullen jullie niet gemakkelijk worden vergeten en leidster en kinderen vertrouwen op jullie gebed en voorpraak bij hun streven om iets moois te maken van hun leven.

Sjaantje en Correke zullen zich aansluiten met hun oudere zusjes bij het koor der Engelen om den Heer een nieuw loflied te zingen en om genade te vragen voor vader en moeder om deze zware beproeving te kunnen dragen.

Alle kinderen waren hun dierbaar, zeker; maar Jos bijzonder: want zelfs in de eerste oogenblikken van het ongeluk kwam de voorliefde voor hun eenigsten jongen naar voren toen ze riepen en vroegen naar „Joske“

Geen menselijke daden of woorden kunnen de beproefde ouders helpen in hun plotselinge eenzaamheid; hier helpt alleen geloof, godsdienst en een vasthouden aan God.

Zoet Hart van Jezus, wij blijven ons vrouwen stellen op U.

K 1671

Kan een gezin nog zwaarder getroffen worden?

Liefdevol werd het gezin Dielemans bij de bureu opgevangen, toen viel de V1.

zo'n bom verwoest. Het gezin van Hal kon een woning betrekken die vrijkwam doordat de daarin wonende NSB-er werd opgepakt. Het gezin Dielemans, totaal acht personen, kreeg onderdak bij de familie De Jongh aan de Molen-grachtstraat 203. Maar toen, in de nacht van 21 op 22 januari 1945, werd ook deze boerderij door een V-1 of V-2 getroffen. Hierbij kwamen de vijf kinderen van Janus de Jongh en Johanna van den Elshout en de vijf kinderen van Janus Dielemans en Naan van Dijk en de ongehuwde bij het gezin Dielemans inwonende tante To van Dijk, om het leven.

Laat de kleinen tot Mij komen, want voor hen is het rijk der Hemelen.

+

TER GEDACHTENIS
aan onze lieve kinderen

**CORRIJ - RINUS - TOOSJE
CHRISTJE en PIETJE.**

ADRIANUS DIELEMANS-VAN DIJK.

Door een noodlottig ongeval werden zij van ons weggenomen in den vroegen morgen van 22 Januari 1945.

Zwaar, o God, is het offer, dat Gij hier gevraagd hebt en zonder Uwe steunende kracht zou deze beproeving niet te dragen zijn; maar, in nederig geloof aan Uwe Voorzienigheid en wetende, dat Gij voor den mensch alles ten beste leidt, onderwerpen wij ons aan Uw H. Wil, aanvaardt wij het kruis, dat Gij ons te dragen geeft en zeggen wij met Christus in den Olijvenhof „Vader, niet onze maar Uw Wil geschiede“.

Lieve Kindjes, die nu zijt.
In 't hemelrijk bij God.
Vraagt voor Vader en voor Moeder,
Om sterkte in dit lot.

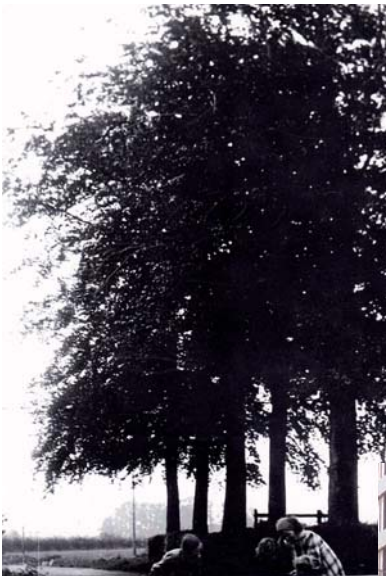
H. v. Schijndel, koster, Driesprong.

Slechts het herinneren bleef over.

Herinnering en (tijdelijke) rust

Als herinnering aan deze droevige gebeurtenis hebben hier nog lang drie beuken gestaan. Oorspronkelijk stonden er voor de boerderij aan de Molengrachtstraat vijf exemplaren. Maar al deze beuken moesten op den duur wijken voor de jongste nieuwbouw van het Amphia ziekenhuis. De herinnering wordt nu nog in leven gehouden door het op 9 september j.l. door Piet Dielemans en zijn kleinkinderen onthulde monument. Kunstenaar Michel Kuipers (keramist uit Eindhoven)

De oorspronkelijke vijf beuken bij de boerderij.

maakte een gestileerde eikenboom. Hij verklaart: "Maar ik heb er één gemaakt en heb die laten knakken. Een dergelijke vorm zie je veel op begraafplaatsen en staat symbool voor een te vroeg afgebroken leven." Een zijde is bruin en heeft de structuur van een bast, de andere kant is glad en blauw. Dat blauw staat voor de lucht en het oneindige.

Er gaat een groot drama schuil achter dit monument.

De kunstenaar heeft maar zeven keramische eikels geplaatst: "Iedereen vroeg mij of dat er geen tien konden worden, maar zeven is precies goed. Het moet ook niet te letterlijk worden."

De boerderij van de familie de Jongh voor de ramp.

Toen het oorlogsgeweld eenmaal verdwenen was, kon het gewone leven weer opgepakt worden. De verwoeste boerderijen van de families Dielemans, Van Hal en De Jongh werden herbouwd, de andere schades hersteld. De rust was weergekeerd. Ook bij de families Van der Velden (Poolseweg 175) en de Familie Verdaasdonk (Poolseweg nummer 177). De bevridders werden geëerd, onder andere met de nieuwe straatnaam Poolseweg.

Drastische veranderingen

Maar er waren toch grote veranderingen op komst, die heel ingrijpend zouden worden voor dit gebied. Breda had voor ver-

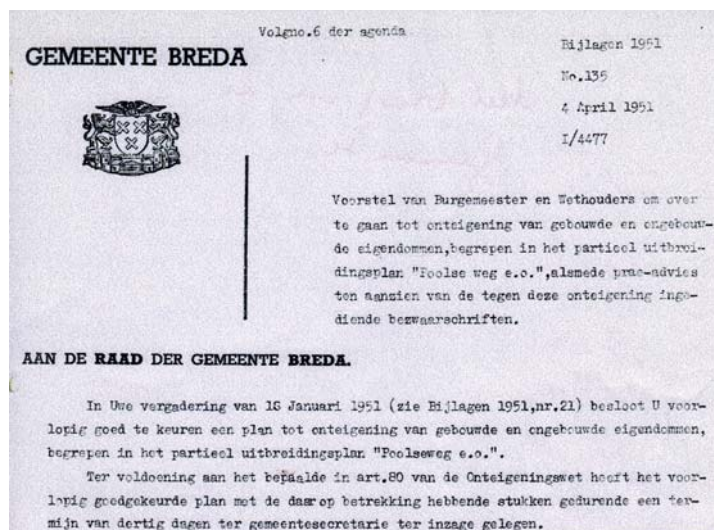

De boerderij van de familie Verdaasdonk.

De familie Verdaasdonk op enkelen na.

schillende doeleinden ruimte nodig. Er werd besloten om onteigeningsprocedures in gang te zetten die er op neer kwamen dat alle landbouwbedrijven geruimd moesten worden. Het agrarische karakter van de Molengracht en Lovensdijk zou helemaal verdwijnen.

In 1951 krijgt de formele onteigening zijn beslag.

Vervolg

In het laatste historisch deel over dit gebied gaan we kijken naar de grote veranderingen op de Molengracht, nadat de agrarische bedrijven verdwenen. De bestemming werd totaal veranderd.

Cees van der Velden

Hebt u interesse in de lokale geschiedenis?

Heemkundekring Paulus van Daesdonck heeft in Ulvenhout een eigen museum. Elke eerste zondag van de maand en elke woensdagmiddag steeds tussen twee en vier uur is het gratis te bezoeken.

Wilt u met een verhaal of met oude foto's bijdragen aan de geschiedenis van Heusdenhout?

Laat het ons weten via nieuws@heusdenhout.nl of 076 5810024. Werkgroep Heusdenhouts Historie

